

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 80.042/1
van 30 september 2026

over

een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot wijziging
van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, wat betreft
subsidies aan actoren’

Op 9 september 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, wat betreft subsidies aan actoren’.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 29 september 2026. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Eline YOSHIMI, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Githa SCHEPPERS, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 30 september 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET ONTWERP

2.1. Het om advies voorgelegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering beoogt verschillende wijzigingen aan te brengen aan het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.

2.2.1. Die wijzigingen strekken er hoofdzakelijk toe om in Hoofdstuk 10 van het Onroerenderfgoedbesluit een nieuwe onderafdeling 5, bestaande uit de ontworpen artikelen 10.1.44 tot 10.1.55, in te voegen waarvan de bepalingen voorzien in de toekenning van werkingssubsidies aan actoren waarvan de structurele werking bijdraagt aan het Vlaamse onroerenderfgoedbeleid (artikel 2 van het ontwerp).

In de nieuwe onderafdeling 5 wordt onder meer het volgende bepaald: welke actoren voor de werkingssubsidie in aanmerking komen (ontworpen artikel 10.1.44), de duur van de werkingssubsidie (ontworpen artikel 10.1.45), de personeels- en werkingskosten die voor subsidiëring in aanmerking komen (ontworpen artikel 10.1.46), de stukken die de begunstigde vooraf dient te bezorgen (ontworpen artikelen 10.1.47. en 10.1.48, derde lid), de elementen die het toekenningsbesluit minstens moet bevatten (ontworpen artikel 10.1.48, eerste lid), de criteria die minstens gelden bij het bepalen van het bedrag van de subsidie (ontworpen artikel 10.1.48, tweede lid) alsook de mogelijkheid voor de minister om de bedragen van de subsidie gedurende de looptijd bij te stellen (ontworpen artikel 10.1.48, vierde lid), het verbod op dubbele subsidiëring (ontworpen artikel 10.1.50), de wijze waarop subsidie beschikbaar wordt gesteld (ontworpen artikel 10.1.51), de rapporteringsverplichtingen voor de begunstigde (ontworpen artikel 10.1.52), de wijze waarop het bevoegde agentschap het toezicht en de evaluatie uitvoert (ontworpen artikel 10.1.54), en, ten slotte, in welke mate reservevorming mogelijk is (ontworpen artikel 10.1.55).

2.2.2. Daarnaast brengen de artikelen 3 tot en met 5 van het ontwerp enkele wijzigingen aan in de termijnen en data voor de aanvraagprocedure voor een erfgoedpremie via oproep. De ontworpen bepalingen zorgen ervoor dat de termijnen en data voortaan niet langer in de regelgeving zelf worden vastgelegd, maar in de oproep zelf.

2.3. Ten slotte bepaalt artikel 6 van het ontwerp dat zowel het te nemen besluit als artikel 2 van het decreet van 5 juni 2026 ‘tot wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de subsidies aan actoren en de Erfgoedlening’ in werking treden op de dag die volgt op de bekendmaking van het te nemen besluit in het Belgisch Staatsblad.

RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

3.1. Voor het ontwerp dient niet enkel rechtsgrond te worden gezocht in artikel 10.1.1 van het decreet van 12 juli 2013 ‘betreffende het onroerend erfgoed’¹, dat in het eerste streepje van de rubriek ‘Rechtsgronden’ van de aanhef wordt vermeld, doch ook in artikel 10.2.1 van datzelfde decreet.

Eerstgenoemde bepaling van het decreet van 12 juli 2013, op grond waarvan de Vlaamse Regering subsidies kan toekennen aan “andere actoren die bijdragen aan het onroerenderfgoedbeleid”, en er de nadere regels voor kan bepalen, biedt rechtsgrond voor de artikelen 1 en 2 van het ontwerp. Laatstgenoemde bepaling van datzelfde decreet, naar luid waarvan de Vlaamse Regering een aantal (erfgoed)premies kan toekennen en er de nadere regels voor kan bepalen, vormt de rechtsgrond van de artikelen 3, 4 en 5 van het ontwerp.

3.2. Artikel 6 van het decreet van 5 juni 2026 dat eveneens wordt vermeld in de rubriek rechtsgronden van de aanhef en dat de Vlaamse Regering machtigt om voor iedere bepaling van dat decreet een datum van inwerkingtreding te bepalen die voorafgaat aan 31 december 2027, biedt rechtsgrond voor artikel 6 van het ontwerp voor zover die laatste bepaling de inwerkingtreding regelt van artikel 2 van het decreet van 5 juni 2026.

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

4. Gevraagd of het ontwerp als mogelijke staatssteun werd aangemeld bij de Europese Commissie, gelet op artikel 108, lid 3, van het Verdrag ‘betreffende de werking van de Europese Unie’, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“De steunmaatregelen in kwestie zijn gericht op het bevorderen van cultuur en instandhouding van het culturele erfgoed te bevorderen. Deze steunmaatregelen voor erfgoed zijn vrijgesteld van aanmelding volgens de groepsvrijstellingsverordening nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014, kortweg gekend als GBER, mits ze voldoen aan bepaalde voorwaarden. Het agentschap maakt gebruik van deze verordening voor de steun verleend via het Onroerenderfgoeddecreet.

De GBER is niet van toepassing op steun aan landbouwbedrijven. Voor deze steun verleend via het Onroerenderfgoeddecreet maakt het agentschap gebruik van de groepsvrijstellingsverordening nr. 2022/2472 van de Commissie van 14 december 2022 voor steun aan landbouwers, kortweg gekend als ABER.”

Noch uit het decreet van 12 juli 2013, noch uit de bestaande bepalingen van het Onroerenderfgoedbesluit, noch uit de bepalingen van het ontwerp, blijkt evenwel dat de toe kennen werkingssubsidies slechts kunnen worden toegekend wanneer aan de voorwaarden van de genoemde groepsvrijstellingsverordeningen is voldaan. Het verdient dan ook aanbeveling om in de tekst van het ontwerp te verduidelijken dat de werkingssubsidies slechts binnen de grenzen van de genoemde vrijstellingsvorderingen worden toegekend, hetzij door die voorwaarden in het ontwerp

¹ Zoals gewijzigd bij artikel 2 van het decreet van 5 juni 2026 ‘tot wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de subsidies aan actoren en de Erfgoedlening’. Volgens artikel 6 zal deze wijziging in werking treden op hetzelfde ogenblik als het te nemen besluit.

uitdrukkelijk te bepalen, hetzij door te verwijzen naar de betrokken groepsvrijstellingsverordeningen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST VAN HET ONTWERP

Aanhef

5.1. In het eerste streepje van de rubriek ‘Rechtsgronden’ dient artikel 10.2.1 nog te worden vermeld.

5.2. Zowel in het eerste als in het tweede streepje van de rubriek ‘Rechtsgronden’ moet nog de datum van het decreet van 5 juni 2026 worden vermeld.

Artikel 2

6. Op grond van het ontworpen artikel 10.1.53 verbindt de begunstigde van de werkingssubsidie zich ertoe om op elk moment, op eigen initiatief, ook buiten de rapporteringsdata en rapporteringsverplichtingen, de Vlaamse overheid te informeren over dreigende afwijkingen ten opzichte van het toekenningsbesluit. Op de vraag hoe ‘dreigende afwijkingen’ moeten worden begrepen, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Op het einde van de subsidieperiode of bij eventuele tussentijdse momenten vastgelegd in het toekenningsbesluit dient de subsidiebegunstigde een inhoudelijk en financieel te rapporteren over het behalen van de doelstellingen van de gesubsidieerde activiteit (artikel 10.1.5). Maar tijdens de looptijd van de subsidie kunnen er zich bijvoorbeeld gebeurtenissen voordoen of dreigen voor te doen met een negatieve impact op de voortgang of haalbaarheid van de doelstellingen en actieplan in het toekenningsbesluit. Deze bepaling wijst de subsidiebegunstigde erop om niet te wachten met communiceren tot die formele rapportagemomenten als er tussentijds nakende of dreigende situaties zijn met een negatieve impact op de uitvoering van de gesubsidieerde activiteit. Bovendien kan op basis van artikel 10.1.53 ten alle tijde met akkoord het actieplan in functie van het behalen van doelstellingen van de subsidie proactief bijgestuurd worden.

We voegen in de Nota aan de Vlaamse Regering een toelichting toe aan de artikelsgewijze toelichting bij dit artikel.”

7.1. Als het daartoe bevoegde agentschap vaststelt dat de begunstigde van de werkingssubsidies de voorwaarden in de toekenningsbeslissing niet naleeft of de werkingssubsidie aanwendt voor andere doelstellingen dan waarvoor ze is toegekend conform het toekenningsbesluit, zal, luidens het ontworpen artikel 10.1.54, tweede lid, de subsidie integraal worden ingetrokken, “kunnen” nog niet uitbetaalde delen worden ingehouden en “kunnen” reeds uitbetaalde bedragen worden teruggevorderd.

Volgens de gemachtigde is de ontworpen bepaling “een concrete operationalisering in de lijn van de principes opgenomen in het bredere kader voor subsidies zoals vastgelegd in

artikel 76 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 en de artikelen 11 tot en met 14 van de wet van 16 mei 2003².

7.2. Artikel 13 van de wet van 16 mei 2003, dat van toepassing is op de subsidieverlener en de begunstigde van de subsidie, vereist een onmiddellijke terugbetaling van de subsidie door de begunstigde:

- “1° die de voorwaarden niet naleeft, waaronder de subsidie werd verleend;
- 2° die de subsidie niet aanwendt voor de doeleinden, waarvoor zij werd verleend;
- 3° die de in artikel 12 bedoelde controle verhindert.”

In het licht van deze bepaling dient de *mogelijkheid* om nog niet uitbetaalde delen van de subsidie in te houden en reeds uitbetaalde bedragen terug te vorderen, die afwijkt van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 13 van de wet van 16 mei 2003, te worden weggelaten. Het heeft geen zin om die bepaling om te zetten in een verplichting; een dergelijke bepaling is immers overbodig aangezien de terugvorderingsplicht rechtstreeks voortvloeit uit artikel 13 van de wet van 16 mei 2003. De bepaling kan enkel worden behouden als de mogelijkheid wordt omgezet in een verplichting én het opnemen van die verplichting in de betrokken bepaling noodzakelijk wordt geacht omwille van de leesbaarheid ervan en wanneer daarbij uitdrukkelijk naar de wet van 16 mei 2003 (“overeenkomstig ...”) wordt verwezen.

Artikel 6

8. De gemachtigde liet weten dat er geen reden voorhanden is om, wat de inwerkingtreding van het te nemen besluit betreft, af te wijken van de gebruikelijke termijn van inwerkingtreding, zijnde op de tiende dag na bekendmaking van het te nemen besluit in het Belgisch Staatsblad. Artikel 6 van het ontwerp moet zodanig worden aangepast dat enkel wordt bepaald dat artikel 2 van het decreet van 5 juni 2026 in werking treedt op het zelfde tijdstip als het te nemen besluit.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Eline YOSHIMI

Pierre LEFRANC

² Wet van 16 mei 2003 ‘tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof’.